

Előfizetési ár:

Egész évre 6 ffr.
Fél évre 3 „
Negy. évre 1 ffr. 50 kr.
Egy szám ára 5 kr.

Hirdetések és nyilt-
téri közlemények
juttányosan közöltek.

VÉGVIDÉK

Politikai lap.

Szerkesztőség:

Starcevoai ut 3 sz. a.

Kiadóhivatal:

József főherceg
utca 11 szám.

Közlemények a szer-
kesztőségbe, előfize-
tési és hirdetési díjak,
úgy a lap szétküldé-
sére vonatkozó pana-
szok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap, szerda és
péntek reggel.

Főszerkesztő:

Feymann Gyula

Felelős szerkesztő:

Dr. Hódy Antal

ÜGYVEDEK.

Hirdetések

Vig Simon nyomdájában is felvételnek.

Starcevoai utca 3. szám.

Főispáni czáfolat.

Nem akartuk a tanító gyűlés ünnepeinek örömeibe a viszálykodás kesernyés ízét vegyíteni, azért nem reflektáltunk mostanáig a főispánnak a múlt hó 28-án tartott városi közgyűlésen elmondott, egyik közleményeinket illető czáfoló nyilatkozatára. Most aztán, mikor megszólalunk, örömmel kell kifejezni a felett, hogy ez a főispáni nyilatkozat megtörtént; örülünk egyrészt annak, hogy a főispán úgy a kérdést, mint a helyet, a hol az megvitatta volt, — érdemesnek tartja a nyilvánosság előtt tárgyalni, — a mi, valljuk meg, az eddigi kicsinyelő, semmibevevő megyei politika mellett határozott ujtás számba megy, s a városi közügyek, s a sajtó közleményei iránti komolyabb érdeklődésére mutat.

De másrészt örülünk annak is, hogy ezt a kérdést: városunk képviselőjének a főhercegi diszebédén történt mellőzését részletesen, kellőleg megvilágítva tárgyalhatjuk s az eszméket tisztázhatjuk.

Van ugyan némi maliczia a főispán azon kijelentésében, hogy: nem tudja mennyiben képviseli a közvéleményt lapunk; de nem akarunk érzékenykedni, s nem válaszolunk e tréfas megjegyzésre; különben is maga a főispán tudja legjobban, hogy a kérdéses cikkünk a polgárság általános érzületének a kifejezője volt; a mit ő maga is elősmert akkor, a midőn nyilvánosan, közgyűlésen akarta magát igazolni a cikkben elmondottak ellenében.

A főispán ur nyilatkozatából megtudtunk két dolgot. Kijelentette ugyanis azt, hogy ő nem hibás a dologban; de ebből következőképp folyik, hogy csakugyan hiba követte el a városi polgársággal szemben.

Ezzel aztán be is fejezhetnénk minden további polémiát; mert maga a főispán manifestálta, hogy hiba történt, még pedig olyan hiba, a mely alól ő jónak látta magát tisztázni; így tehát kétségtelen, hogy felszólalásunk helyén való, jogos, sőt szükséges volt.

Hogy azután ki a hibás, az már maguknak a vezető férfiaknak belső házi-ügye; a körülmények azt mutatták, hogy a főispán követte el a hibát. Ha azonban ő a nyilvánosság előtt kijelentette, hogy őt semminemű mulasztás vagy intézkedés nem terheli ez ügyben, készséggel koncedáljuk. Legyen szabad azonban kérdezni, hogy ki hát a hibás? mert ha maga a fő-

ispán is olyan jelentős kérdésnek tartja ezt, hogy tisztázni ohajtja magát a dologban, méltán elvárhatjuk, hogy azt, a ki elkövette a botlást, megnevezzék és ha az a város képviselőjére hivatva van — felelőre vonják.

Elvártuk volna tehát a főispántól, hogy e részben adott volna megnyugtató választ; t. i. hogy intézkedés tétetett-e aziránt, miszerint jövőre hasonló mellőzéseknek a város kitéve ne legyen, s az illető szerencsétlen kezű rendező jövőben a városi képviselő érdekeinek megóvásába be ne folyhasson.

Mindenütt, a hol felelősségről van szó, ez az egyetlen módja a megnyugtató megoldásnak — az iskola padjától kezdve fel a ministeri székig; az ilyen „mosom kezeimet“-féle válasz tehát ki nem elégíthet bennünket.

Egyébiránt, ha már benne vagyunk a mentegetőzésben, s ha a főhercegi fogadtatás rendezésébe be nem folyt a főispán, szeretnénk felvilágosítást nyerni: hogyan lehetséges az, hogy a négyes fogatot a főispán ur az összes rendezőség, sőt a katonai tisztikar ellenkezése dacára kétfogatu kocsival cserélte fel; hogyan lehetséges az, hogy az önkéntes tűzoltó-egylet tisztelgését, az előző megállapodás ellenére saját szakálára rendezte a főispán; hogyan lehetséges az, hogy a város képviselője, a polgármester előre bejelentett s programszerűleg megállapított üdvözlő beszédje dacára a főispán szintén a város nevében üdvözölte a kir. herceget?

Ha a főispán — mint a közgyűlésen kijelenté, a rendezésbe be nem folyt, szeretnénk tudni, kicsoda intézkedett tehát a fenti dolgokban úgy; ki az, aki a főispánnal csakugyan rendelkezék, hogy ezt, vagy azt tegye?

Mert hogy ezen dolgokat nem a polgármester rendezte így, azt mindenki tudja, hogy a diszebéd meghívottjainak összeírásánál is más, a város képviselőjének jobban megfelelő propositió tétetett: arról is pozitív tudomásunk van. Már most azt szeretnénk tudni, hogy ki lehet az a főintéző, a ki az ünnepegeknek a polgári, — nem katonai — részének rendezésében oly erélyes módon rendelkezik, a mely mellett a város képviselője teljesen háttérbe szorulni kénytelen? Lehetett-e mást gondolni, mint hogy a főispán működött itt közre, a minthogy a négyes fogat és a tűzoltói tisztelgés és az üdvözlés kérdésében tényleg az ő keze járt közre.

De legyen igaz a főispán nyilatkozata;

megengedjük, hogy ő nem folyt be a meghívók szétosztásában, de akkor meg azt kérdezzük: mért nem folyt hát be? Ha maga is hibásnak tartja s tartotta a névsor összeállítását és különösen ha látta, hogy a város képviselőjének eziránti propositiója nem respektáltatik: mért nem vetette közbe magát az illető főintézőknél? Ha érvényesítette akaratát a fentemlített kicsinyes kérdésekben miért tűrte épen a legfontosabb kérdésben, a város képviselőjének dolgában ezt a boszantó, sértő mellőzést.

Ezekre a kérdésekre szeretnénk volna mi megnyugtató választ hallani a főispán szájából; s míg erre választ nem nyerünk: addig ebben a — főispánunk kijelentése szerint is — elhibázott dologban csakis azt okolhatjuk, a ki a többi kérdésekben is érvényesítette befolyását, t. i. a főispánt.

Még egyet. Úgy hallottuk, hogy a főispán nyilvánosan rosszalását és neheztelését fejezte ki cikkeink miatt lapunkkal szemben. Hát hiszen nekünk nem lehet célunk egyeseknek a rokonszenvét keresni, s viszont ok nélküli visszavonást s ellenségeskedést sem szándékunk kelteni; de ha közérdekű kérdésekben személyeket kell hibáztatnunk, — legyen az főispán, vagy minister — a tárgyilagos észrevételeinket meg tesszük jövőben is. Annál a főispánnál pedig, a ki saját kijelentése szerint is, — nem ellensége a nyilvános kritikának, csak csodálnunk kell, ha a maga által is elhibázottnak jelzett közérdekű kérdésben a jogos kritika elől személyes apprehensióval tér ki.

Tehát, — hogy a pancsovaiak nyelvén beszéljünk: — „nix für ungut!“

Szendrőiek Pancsován.

Régebben megemlékeztünk már lapunkban arról, hogy a helybeli szerb iparosok „Vénác“ elnevezésű dalegylete tegnap este a „Trombitás“ szálloda nagytermében táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez.

Erről az érdekesnek ígérkező ünnepegről amint készséggel emlékeztünk meg akkoron, úgy hasonló szíveséggel említjük fel most is annyival inkább, mert a kérdéses hangversenyen és táncmulatságon résztvesz egy szerbiai dalárda is: a szendrői iparos ifjak dalárdája.

Résztvesz tehát annak az országnak egyik dalos egylete, amelynek fővárosában csak néhány nappal ezelőtt oly szívélyesen fogadtak több mint ezer magyar embert s szívesen fogadtak különösen azok, akik ami mostani vendégeinkkel egy istent imádnak: az ének kultuszát.

Éppen ezért, ha arra a pancsovai magyaroknak mód nyújtott volna, a belgrádi fogadtatás kedves emlékei után mi örömet mentünk volna ki valamennyien szombaton délbe a dunai elővesztglőhöz a szendrői dalosok hasonlóan szíves fogadtatásához.

S ekkor bizonyosan nem követtek volna el ami derék szerb vendégeink idejövételük alkalmával egy sajnálatos tény.

Nem történt volna meg nevezetesen az, hogy átjönnek hozzánk szerb nemzeti színü jelvényekkel akkor, midőn ez hasonló esetekben sehol sem szokásos.

Ne értessünk félre. Nálunk nincs senki nagyobb tisztelettel Szerbia nemzetiszínü jelvényei iránt. Tiszteljük nemcsak jogos területén, de még nálunk is.

Hanem viszont azt is állítjuk, hogy idegen államok nemzeti színeit s jelvényeit használni hazánk területén az illető idegen államok polgárai valamely csoportjának ünnepélyes fogadtatása alkalmával, csak nekünk ildomos eljárás.

Hogy mennyire nem frázis tőlünk ez az állítás, bebizonyítottuk a legutóbbi belgrádi kirándulásunk alkalmával, amikor azon 1000 ember közül egyetlenegy sem viselte magyar nemzeti színükből készített részvételi jelvényét, nehogy vétsünk a szerbia nemzeti színei iránt való köteles tisztelet és udvariasság ellen.

Hanem ez már megtörtént s amikor mi e sajnálatos figyelmetlenségről megemlékezünk, nem czélunk abból sem nagy dolgot csinálni, sem amiatt a szendrői vendégeknél szemrehányást tenni. Ami czélunk egyszerűen csak az volt, hogy mostani, alkalomszerű felszólalásunkkal lehetőleg elejét vegyük ily tények ismétlődésének.

A fogadás egyébként igen csöndes volt. Mintegy 20—25-en várták a pancsovai szerbek közül a vendég-dalosokat.

akiket Schmidt Brunó szendrői osztrák-magyar konzulátusi tisztviselő is elkísért hozzánk.

A megérkezés alkalmával beszédet is csak Vaszilievics Koszta, a „Vénác“ alelnöke tartott, amely után a dalosok — mintegy 50-en — kocsira ültek s kísérvé a ogadásukra megjelent szerbektől bevonultak a városba.

A délután a város nevezetességeinek megtekintésével töltötték el, este pedig a hangversenyen működtek közre.

Az elutazás ma délután fog megtörténni miután délbe a „Vénác“ által tiszteletükre rendezendő banketten résztvettek.

Heti krónika.

A „kölesönként feleség“ című vígjáték-nak párja akadt e héten „a kölesönként kisasszony“-ban. Szerzője, — már mint hogy az utóbbiak, — egy pancsovai almási-utcai szerb asszony. — A jó asszonyhoz ugyanis bekvártélyoztak a tanító-gyűlés idejére egy vidéki tanítónőt, akit ő eleinte készséggel is fogadott, de később megbánta, s furfangos módon segített magán. Ugyanis, mikor a vasutról a beszállásolt tanítónő megjelent az almási-utcai kvártélyban, legnagyobb meglepetésére a háziasszony bemutat neki egy kisasszonyt, hogy ez a hozzá beosztott vendég, a ki épp most érkezett s így sajnálatára nem adhat a másik tanítónőnek szállást.

A fedél nélkül maradt vendéget aztán a rendezőség egy másik, szintén almási-utcai családdhoz szállásolta be. A mint ide megérkezik a tanítónő, itt is azzal utasítják el, hogy már megjött az ő vendégük, egy kisasszony. Betekintve a szobába, felismeri az előbbi hölgyet, a kiről aztán kitudódott, hogy csak amolyan „kölesönként kisasszony“ — volt, a ki egy pohár kávéért szívesen vállalkozott a „vendég-mentesítő“ szerepre.

Belgrádban a lelkes fogadtatás után beszédbe ered két magyarországi ember; egyik magyar, másik szerb.

— No lám, — szól a magyar, — tanulhatuának a magyarországi szerbek a belgrádiaktól, hogyan kell közeledni a magyarokhoz.

— Hát hiszen, — válaszolt a szerb, — ha mi hozzánk is a fincz meg a végrehajtó helyett ilyen szép hölgyeket küldene a kormány mint ez a 300 tanítónő, — majd más-kép lenne az nálunk is.

A belgrádiak szíves fogadtatása és gavaléros vendégszeretete örök emléket hagyott a tanítók szívében.

De Pancsováról sem mentek el a vidékiek visszaemlékezés nélkül. A vendéglősök hallatlanban a smódjá és borsós számlája szintén örök emléket ütött a tanítók zsebében.

A tanítók nagygyűlésen Gopcsa Róza óvónő azt indítványozta, hogy a tanítók öleljék szeretettel keblükre az óvónőket.

Mikor Belgrádból hazafelé jött a kirándulók hajója, egy jókedvű rendező a sötétben sorba ölelgette a nőket.

— Mit csinál? megbolondult? — zúdultak fel a nők.

— Mit csinálnak!? — szól naivul a kedélyes úr, — páthiveket szerzek a Gopcsa indítványának.

Egyik városi tanácsnokot megsürgette egy bizonyos ügyben egyik polgártársunk, de olyan modorban, hogy az illetőt ki kellett utasítani a hivatalból. Persze ez meglehetősen lármás jelenetet provokált.

— Az istenért, miesoda nagy spektakulumot csinál maga! — sopánkodék a békés polgármester.

— Hagyja el kérem — szól a tanácsos, holnap szabadságra megyek, s egy hónapig ügyis nélkülözöm kell a megszokott szeka turát, — legalább utoljára jól kidüböngtem magamat.

Az ám! kezdődik a szabadságidő. Elmentek a honvédek, most még a hivatalnokok is szabadságra mennek s utánok a huszárok. Erre aztán ugy megijedtek a polgárok, hogy kérvényezni akarnak a kormányhoz, hogy legalább

TÁRCZA.

Nevető emberek.

Ha valami pszichológiai munkát irnék, egy egész külön nagy fejezetet szentelnék a nevető embereknek. Nem azoknak az embereknek a lelki állapotját tárgyalnám e cím alatt, akik alkalommal, lelki vidámságból, bárgyúságból vagy pajkosságból nevetnek, hanem azokat, akik mindig nevetnek és mindig céltalal.

Mert tudni való, hogy nevetés és nevetés közt különbség van. A legtöbb embernél a nevetés tiszta. Jól esik annak, akiből kibuzog, nemkülönben annak, aki hallja.

A fenti gyűjtőcím alá tartozó emberek azonban specicsenek. A nevetésük visszatetsző és frivol. Minden mosolygásuk fölér egy-egy erkölestelenséggel. Mert legtöbbször azon nevetnek, amit a közönséges ember az együgyű tisztesség kategóriájába soroz, mivelhogy izlésük és erkölesi felfogásuk romlottságában viszáznak, fonáknak nem a közönségesen vett morális tévedéseket és ellenmondásokat tekintik, hanem ellenkezőleg azokat a dolgokat, amelyek az ember lelkének legtermészetesebb és tisztalietreméltó megnyilatkozásai.

Ezek az emberek lárszat szerint jó emberek és közmegelegedésre töltik be társadalmi állásukat. Jó ügyvédek, ügyes orvosok, szorgalmas hivatalnokok, értelmes kereskedők, leleményes iparosok. Mint írók és művészek kiemeikednek a tucatból és ha lelkiekkal foglalkoznak, akkor meglepő a buzgóságuk. A társadalmi életnek nagyrészen ők adnak lendületet. Azonkivül gyakorolják a jótékonyt, templomba járnak és nyilvános felolvasásokra és Afrikába drága pénzen missionáriusokat küldenek.

Nem hiába specicsenek, de valóban érdekes alakok. Hajszálra hasonlítanak a becsületes emberhez. Nem egy esetet tudok, mikor egyet

ebből a fajtából minta-embernek tekintettek. A tévedés megmagyarázható.

Ezek az emberek sosem helyezkednek kirívó, éles ellentétbe az uralkodó felfogásokkal. Mesterei a formalitásoknak és minden tettük a legdivatosabb elvek alapján történik. Titokban persze kigunyolják az együgyű tisztességet, mert az erényeik nem őszinték. Igazi erényük nincs is, amint hogy bűneik sem azok közül a bűnök közül való, amelyek feltűnnek és kihívják a társadalom ítéletét. Olyan bűnök ezek, amelyek könnyen eltitkolhatók. Nevetéssel például.

A nevetésnek köztudomás szerint az a természete, hogy csirájában fojtja el a gyanakvást. A nevetésnek több becsülete van, mint a sírásnak. Sajátságos, de igaz, hogy az ember könnyebben kételkedik a könyvek, mint a nevetés őszinteségében. Holott valóságos könyvetkét sirni nehezebb, mint tele tüdőből kacagni.

Kipróbált és tapasztalt igazság, hogy a nő, vagy a férfi biztosnak véli magát szerelmében mindaddig, amíg kedvesének mosolygó ábrázatát látja.

Ha valamit vidáman, nyílt homlokkal és mosolyogva beszél e valaki, senki sem fogja meggyanusítani azzal, hogy föllentett, ámbár a gerendák is megnyikorogtak a szemtelen hazugságtól.

Valamint az is igaz, hogy a hivatalnoktól csak akkor veszik el a pénztárkulcsot, mikor megnyult arccal, tétován és mogorván jár-kei a hivatalában és az emberek között. Amig jókedvű és mosolyog, addig nincs bántódása. Mert a mosolygó ember még nem sikaszt, vagy nem úgy és nem annyit, hogy a rajtakapástól félhessen. Nem is gyanakodnak rá.

Látnivaló, hogy a nevetés igen alkalmas maskarát ad annak az embernek, akinek titkolni valója van. A bűnt is leplezi, a könnyebb kvalitású gyöngéséget még biztosabban.

Azok az emberek, akikről ezen sorokban szó esik, nem bűnöket titkolnak el a neveté-

sükkal. Mert mint említettem, igazi bűnük nincs is nekik. Csak afféle kisebb-nagyobb aljasságok azok, amikhez sem az igazságszolgálatat, sem a közvélemény ítélete nem tud hozzáférni.

Természetes, hogy ezen tisztas rendben se férfit, se asszonyt olyat nem talál az ember, akinek morálja csak meg is közelítene a kívánt mértéket. Könnyelműek és léhák fölötteképen. Olyan emberek, akik csak az írott törvényt respektálják, azonkivül semmit. A mob, azelőtt a jámbor és hiszékeny mob előtt becsület dolgában kiállják akár a tűzpróbát is. Valójában mégis közönséges emberek, akik pénzen vesznek titulust, családi tűzhelyet, szerepelt és tisztességet, alattomban pedig kinevetik mindezt és jó haszonra talán el is adják.

Erkölesi tévedéseiket nem veszi észre csak a figyelmes és tapasztalt észlelő, aki a nevető ábrázat mögött is a maga méztelen valóságában látja a lelkeket.

És ha megcsik, hogy az ilyen észlelő kiméletlenségében szemére lobbantja a nevető embernek színes mívtát, ez megint nem tesz egyebet, csak nevet. Mivelhogy a nevetés nemcsak álarc, de paizs is egyuttal. A támadó nyilak lepattannak róla és ő sértetlen marad, vagy annak mutatja magát. A háborúságnak ezzel aztán gyors vége szakad. Érzéketlen emberre senki sem vesztegeti a nyilait és csak a legkevesebben tudják, hogy a nevető embernek is van egy könnyen sebezhető Achillesarka, amelyet nem véd meg kellőképen a vasat álló vastag bőr.

Ez a pont a hiúság. Egyetlen rugó: annak a gépezetnek, amely életműködésének oka és föltétele. Ha ezt megsértjük, nyomban lehall a deris, napfényes maskara. Az arc kellemes vonalai összezavarodnak és ijesztő torzképet mutatnak. És a nevető emberből veszedelmes ember válik.

Ujvári Péter.

a szerb katonaszökevényeket hagyják meg Pancsován, hogy üresen ne maradjon a város

*

Párbeszéd a Gromon utcán.

— Tudod-e, mért söpreti a rendőrség fényes nappal az utcákat?

— Hát azért, mert éjjel ügysem látni soha rendőrt; legalább nappal akar életjelt adni magáról a kapitányság.

— Nem azért.

Hanem azért, hogy szokás szerint port hintsen a közönség szemébe.

H i r e k.

Személyi hírek. Nádas ky Dusán, a pancsovai kir. Törvényszék vizsgálóbírója f. hó 15-én több heti szabadságra megy. Távollétében Rácz Lajos kir. törvényszéki bíró fogja helyettesíteni. — Karácsonyi József a csiksomlyói r. kath. tanítóképzde igazgatója, mint Fodor József m. kir. postafelügyelő vendége Pancsován tartózkodik.

Jönnek a huszárok. A 7-ik huszárezrednek városunkból távozó első századát — mint jó forrásból értesülünk — a Nagyváradon állomásozó 3-ik százada fogja felváltani, a mely f. hó 15-én indul el jelenlegi állomáshelyéről Pancsovára.

Szabadságolások a városházán. Andrejovich Antal városi pénztáros, Bogosza Vlasztimir és Jovanovic Sándor városi tanácsnokok megkezdték szabadságukat. Az adóügyi teendők Roth Ferenc tanácsnoknak lettek beosztva, míg a pénztárosi teendőket Popovits György ellenőr, az ellenőri munkát pedig Stojcsics Gyula pénztári számtiszt látja el.

Magas vendég. Herkulesfürdőnek magas vendége lesz a napokban. Amint ugyanis nekünk írják, gr. Eulenburg bécsi német nagykövet legközelebb odautazik és ott több napot fog tölteni. A magas vendég méltó fogadására nagy előkészületeket tesznek Herkulesfürdőn.

Gyűlés a városnál. A városi közigazgatási bizottság kedden f. hó 12-én tartja rendes havi ülését a városháza nagy termében.

Anyakönyvi kinevezések. A m. kir. belügyminiszter Torontál vármegyében a melenczei anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Barta Ödön segédjegyzőt, a csávosi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Dankó Géza ev. ref. tanítót, a szerb-bóka anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Redensteiner Viktor segédjegyzőt, a tamásfalvi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Bittó Gyula tanítót, a tolvadi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Lóza Zoltán segédjegyzőt, a h. neuzinai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Vuchetich Alajos ny. kir. aljárásbíró, az oroszlámosi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Lenhardt Péter segédjegyzőt, a szerb-neuzinai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Klacsó István h. segédjegyzőt, a horvát-kécsai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Kvaacsák Károly községi írnokot, a jazovai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Hätz Lajos Elek jegyzői írnokot, a partosi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Dobos Péter tanítót, a hertelendfalvi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Kron Dénes h. községi írnokot, a pádi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Számuel Sándor jegyzői gyakornokot, a tóbai anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Krämer Mihály h. jegyzőt s végre a józseffalvi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Ringhoffer Sándor községi bíró, nevezte ki és a jazovai, hertelendfalvi és tóbai anyakönyvvezető helyettesek kivételével, valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

Hazafias szerb tanítók. A jaszenovai (temesmegyei) volt határvidéki, most állami fiú- és leányiskola évvégi vizsgálata a napokban tartott meg. Megérdemlik a község iskolája és tanítói, hogy mi is megemlékezzünk róluk. Smilyansky János tanító kiváló pedagógusnak mutatkozott ez alkalommal is. Tanítványai, akik kivétel nélkül szerb paraszt szü-

lők gyermekei, akik tehát iskoláztatásuk kezdete előtt egyetlen szót sem tudtak magyarul, a hazai ismeretek, földrajz, történelemből fölített kérdésekre oly szépen, határozottan feleltek, hogy bármely magyar ajku iskola növendékeinek is dicsőségére váltak volna. Nem „be-magolás“ az ő tudásuk, hanem az iskolában értelemszerűleg megtanult ismeretek. A nagy számu közönség, főszolgabíró, Fehértemplomból megjelent főgimnáziumi tanárok és tanítók teljes megalékedésüknek adtak kifejezést úgy a tanító pedagógiai eljárása, mint a fölmutatott eredmény iránt. Ép ilyen elismerést érdemel Popov Mária tanítónő, aki már évek óta igaz buzgalommal törekszik Jaszenova népének értelmi fejlesztésén és édes magyar nyelvünk megismertetésén, megszerettetésén.

Iskola-épületek megvizsgálása. A délmagyarországi tanítóegylet közgyűlésén a kultuszminister képviselőjében megjelent Halász Ferenc ministeri osztálytanácsos megtekintette a város területén levő elemi népiskolák épületeit is. Az alsó városban levő német tannyelvű közs. leány és fiúiskola épületeit teljesen megfelelőnek, a belvárosi közs. szerb és az áll. elemi fiú- és leány iskola épületeit ellenben felette hiányosoknak és czélszerűtlennek találta. — Kíváncsiak vagyunk hogy ezen, most már hivatalosan konstatált hiányok és a legprimitívabb paedagogiai követelményeknek sem megfelelő iskolaépületek mikor szűnnek meg létezni? Reméljük, hogy nem lesz szükség a városi közegészségügyi bizottság intézkedésére.

Alapszabályok jóváhagyása. A „Pancsovai r. kat. nőegylet“ alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium a bemutatási záradékkal ellátta.

Lepecsételt pénztárak. A „S. T.“ jelenti, hogy Belgradon a szerb állammonopol kezelőség összes pénztári lepecsételtettek és a könyvek szigorú felülvizsgálat alá vonatnak. Zivkovic Milán központi pénztáros ugyanis újév óta egyetlen tételt sem vezetett be a könyvekbe dacára annak, hogy ezen több mint hat havi időközben milliókat vételezett be és fizetett ki. Ilyen körülmények között nehéz lesz a teljesen üres könyveket revidálni.

Engedélyezett iparvágány. A „Pancsovai Népbank“ közraktárhoz iparvágányt akar fektetni. Az e czélből pénteken tartott közigazgatási bejárás megadta erre vonatkozólag az engedélyt oly formán, hogy a vágány a közraktár alsó részének a „Kontumác“ koresma felé eső kijáratáig fektethető.

Szerkesztő mint munkás. A Nagyikindán megjelenő „Srbadija“ cz. szerb lap szerkesztője: Tusánov Steván, tegnapelőtt munkás igazolványt szerzett és nyomban aratási szerződést kötött egy odaváló szerb gazdával. A „Srbadija“-t, amely erősen ellenzéki politikai lap, most a nyomda kerékhatója szerkeszti, aki mint felelős szerkesztő is szerepel.

Penzár rovancsolás. Az Andrejovich Antal városi pénztáros szabadságolása folytán szükségessé vált átadás alkalmából f. hó 8-án Máj Márk és Jagodics Sándor t. h. bizottsági tagok, valamint Roth Ferenc tanácsnok és Dr. Karattur Arthúr ügyész által a városi pénztárnál rovancsolás is eszközöltetett és minden a legnagyobb rendben találtatott.

Főispán és polgármester. Lapunk utóbbi számában már megemlékeztünk arról a sajtólatos tényről, hogy a verseczi főispán az ottani polgármester mint árvaszéki elnök s egyáltalában a verseczi árvaszék összes tagjai ellen fegyelmi vizsgálatot rendelt. Erre az esetre vonatkozólag ma egyik fővárosi lapban az alábbi érdekes megjegyzéseket olvassuk: A verseczi főispán és verseczi polgármester nem hivataloskodnak egymás mellett valami példás békességben. Pálffy Elemér a főispán, egyszerűs mind miniszteri vő s így képzelhető, hogy vele szemben a polgármester: Semayer János királyi tanácsos, húzta a rövidébbet. A sok egyenetlenkedés vége az lett, hogy Perczel Dezső belügyminiszter a városi árva-penzárnál talált alaki hiba miatt fegyelmi vizsgálatot rendelt el a polgármester ellen. A verseczi polgárságot igen ékesítette ez az eljárás s a hangulatnak a közigazgatási bizottság ülésén kifejezést adott Rottler városi képviselő, a mennyiben élesen szövé tette, hogy a tizenöt év óta hivataloskodó polgármestert in-

dokolatlanul üldözik. Természetesen a vizsgálat eredménye deríti majd ki, mennyiben volt ok a fegyelmi vizsgálatra. Viszont az is érelátható, hogy az ezen esetekhez hasonlóan a verseczi polgármester ügyét is a kortesérdek fogja eldönteni.

Kifogott holttest. Annak a kis gyermeknek a holttestét, aki a „Délmagyarországi Tanítóegylet“ belgrádi kirándulása alkalmával a pancsovai állomásnál lebukott a Temesbe az egyik hajóról, — tegnap délután fogták ki a halászosok. Amint most már a rendőrségnél sikerült megtudnunk, a szerencsétlen kis fiút Kenesi Pálnak hívták s 6 és fél évet élt.

Összetaposták a lovak. Temesvárról írják a következőket: Kerülősön egy Vale Tódor nevű fiú lisztes zsákokat herdelt az utcán álló kocsiról, az éléskamrába. Arra ment Vale János s mivel látta, hogy a fiu nehezen cipeli a zsákokat, odament, hogy segítsen neki. Amint azonban az első zsákot a kocsiról leemelte, egyik ló valahogy a lábára lépett, úgy, hogy Vale János a zsákkal együtt elbukott. Esése olyan szerencsétlen volt, hogy a lovak közé került, amelyek erre megvadultak és a szerencsétlen embert a felismerhetetlenségig összetaposták. Szétroncsolt holttestét ma temették el.

Évtizedes pör. Mintegy husz év óta húzódo büntető pör fejeződött be tegnap, és most is csak részben — a pancsovai kir. büntető Törvényszék előtt. Az eset rövid története az, hogy a 60-as években „Pancsovai Takarékpénztár“ czimen több szerb egy pénzintézetet alakított oly czélből, hogy onnan kis gazdák, kis iparosok és kis kereskedők olcsón esekélyebb összegű kölcsönökhöz juthassanak. A humánus czélú intézet azonban alig kezdte meg működését, az igazgatóság máris az üzlet kezelésében legnagyobb szabálytalanságokat követte el, aminek folytán akkor, amidőn az 1870-ediki árvíz és különösen az 1893-iki híres bécsi börzekezrách miatt tömegesen kérték vissza a betevők betéteiket, az intézet fizetésképtelen lett. Ezért egy részről, más részről pedig azért is, mert az akkori igazgatóság ahelett, hogy ily körülmények között esődot kért volna az intézet ellen — új részvényeket bocsájtott ki, amely a később beövetkezett bukást nem háritotta el, csak húzta-halasztotta — a bukás után az igazgatók valamennyien bünyvizsgálat alá kerültek. Sokféle tényező közrehatása folytán törtétt meg az, hogy a Törvényszék csak tegnap tudott több napig tartott tárgyalás után legalább odáig jutni, hogy 8 vádlott ellen a bonyolodott ügyből kifolyólag érdemleges ítéletet hozhatott. E szerint a vádlottak közül Jagodics Sándor, Schendl Miklós, Gyurits Demeter és Manov György mint tettestársak, Milosév György pedig mint részes a vétkes bukás vétségében bűnösök s ezért egyenként 50—50 frt. pénzbüntetésre, vagy behajthatatlanság esetén 5—5 napi időtartamu fogházbüntetésre ítéltettek. Ellenben Boskovic Arzen, Boboráni Belizár és Obradovics Sztójkó a terhükre rótt vád- és következményeinek terhe alól felmentettek, a tárgyaláson meg nem jelent Radoszavlyevics Lázár ellen pedig a tárgyalás felfüggesztetett. A vádlottak az ítéletben megnyugodtak, az ügyész azonban felebezett ellene.

Hirtelen halál. Lugosról írják: Kúrtly Géza kir. főerdész tegnapelőtt hirtelen rosszul lett hivatalában. Lakására akart menni, az erdő igazgatási épület folyosóján azonban szívszélhűdés érte és néhány perc alatt kiszüvegett. Halálát özvegyén kívül három árva siratja.

A főgymnasium értesítője. A „Torontali Közlöny“ panaszkodik, hogy az ottani főgymn. igazgató a lapnak az iskolai értesítőt személyes ellenségeskedésből nem küldte be. Ezzel kapcsolatban mi is felemlítjük, hogy mint városszerte halljuk, a helybeli m. kir. állami főgymnasiumnak az elmúlt 1897/8-dik tanévről szóló értesítője a héten megjelent. Az értesítőt Torday György igazgató szerkesztette. — Egyebet róla nem írhatunk, mert szerkesztőségünkhöz mai napig egyetlen-egy példány sem küldetett be, pedig a miniszter legutóbb különösen szívére kötötte az igazgatóknak a sajtóval való udvarias bánásmódot. Vagy elegendő talán e részben az értesítő 86-ik lapján olvasható dicsőhymusz?!

Tájképiállítás. A Magyar sörcsarnokban felállított Albach-féle tájképpanorámában július 10-től 13-ig Egyptom Palastina és Kristus sirja lesz látható. A phonographban pedig Babics György szerb komikus két sikerült előadása hallható.

Nyilt-tér. *)

A magyar aszfalt ipar.

(1878—1898)

A magyar iparvállalatok legnagyobb részt a hetvenes évek óta keletkeztek. Majdnem valamennyinek a kezdet belső nehézségein kívül, még az osztrák és külföldi versenynyel kellett nehéz harcokat vívni. — Sok vállalat kimerült ez egyenetlen küzdelemben, sok még ma is nehezen tengődik s csak egy része került ki győztesen a minden féle válságból.

Ha ezen utóbbiak sorát áttekintjük, többek közül egy hazai bányavállalat vonja magár. figyelmünket, mely az idén fennállásának 20 éves jubileumát ünnepli.

Azaz csak ünnepelte volna, de nem tette. Lehet, hogy a vállalat intézőinek figyelmét elkerülte munkásságuknak ezen évfordulója, — vagy a mi valószínűbb, nem is akartak ünnepelni, mert nem kívántak ünnepelteni. Ezen érdemes hazai vállalat a „Magyar aszfalt részvénytársaság.”

Keletkezése a hetvenes évek elejére esik. Ekkor akadtak rá a Bihar megyében fekvő nagy kiterjedésű aszfalttelepekre, melyek kiaknázására kizárólag magyar urak társulak és „Lónyay József és társa” cég alatt közkereseti vállalatot alapítottak. Ezen vállalat 1878-ban részvénytársasággá alakult át s első 12 évi működési időszaka nagy és erős küzdelmek szakadatlan láncolatából állott. Küzdött a már erős gyökeret vert angol aszfalt társulattal, folytonos pénzihiánnyal, a gázberendezés fogyatékoságával és a hazai városok bizalmatlanságával, úgy hogy csak fennállásának tizenharmadik évében volt képes részvényeseinek 5%-os osztalékot nyújtani. A vállalat fokozatos emelkedése csak az 1890. évtől kezdődik, midőn a székesfehérvári tanácsa és ennek nyomán a vidéki városok hatóságai figyelmüket a hazai ipartelepre fordították.

Nézzük kissé közelebbről ezen vállalat belső alkotását.

Bihar megyének északi részében, fekvő Darna és Bodonos községek határában nagyterjedelmű és dűsgazdag aszfalt telepek fordulnak elő. Oly sok ott a hegyek ölében az aszfalt, hogy nem tuzunk, ha azt állítjuk, miszerint ezen bányák gazdagabbak, mint a többi Európában eddig ismeretes aszfaltbányák összevére.

Felső Darna határában a hegyek közt van felépítve azon, a technika legmagasabb színvonalán álló gyár, melyben a nyersföldből az aszfaltanyag és az ugyancsak abban foglalt ásványolajok kiválasztatnak. Mintegy 50 munkaház, tömérdek gyárépület, melyből mintegy 30 kémény füstöl, vasuti vágányok, drót kötélpályák és villamos világítás, tárnák, alagutak stb. összevére oly gyönyörű látványt nyújtanak a szemlélőnek, mihez hasonló kevés található az országban.

Az itt termelt aszfalt a társulat különböző vidéki telepeire (Mezőtelegd, Versecz, Arad) szállítatik el, hogy azokban aszfalt mastix és az a különböző munkahelyeken aszfaltburkolatokká dolgoztassék fel.

Az aszfaltjárdák és kocsutak eleinte csak a fővárosban alkalmaztattak, mert a külföldi vállalatok verseny nélkül működvén, ezeket drága áron készítették. Ezért kezdetben az aszfaltburkolatok költségei csak luxus kiadásnak tekintették. Midőn később nagy nehezen a „Magyar Aszfalt Részvénytársaság” munkája az idegenével egyenrangúak ismertetett el, az árak rohamosan leszálltak.

Mennyi pénzt takarítottak meg ezután a hazai városok a „Magyaraszfalt Részvénytársaság” fellépése által és mennyi pénz maradt itthon, ami különben külföldre vándorolt volna! Óriási missiót teljesített ezen magyar

*) E levelem közlettekért nem vállal felelősséget a szerk.

társulat és ezért lehetetlen, hogy erről hálásan meg ne emlékezzünk fennállásának 20 éves évfordulóján.

Eddig több mint 50 magyar és horvát város illetőleg helységben találunk aszfaltburkolatokat, melyeket ezen hazai vállalat készített; 20 év óta körülbelül 12 millió forint értékű ily aszfalt munkát végzett és összesen mintegy 500,000 négyzetméter kocsutak és több mint 2,000,000 négyzetméter járdát adott át a közforgalomnak úgy, hogy ma bátran állíthatjuk: az utóbbi években az aszfalt utak készítése a magyar vidéki városok közmunkáiban állandóan fontos és előkelő szerepet játszanak. Az aszfalt kocsutak olcsóbbak minden más burkolatnál, könnyen tisztán tarthatók, zajtalanok, úgy a lovak vonó erejében, mint a kocsik elhasználásában nagy megtakarítást nyújtanak s renklívil tartósak. Vidéki városaink egész nagyvárosias színezetet nyertek azóta, mióta aszfaltjárda és kocsut burkolat alkalmaznak utcáikon és tereiken. Példaképen felemlítjük: Versecz, Lugos, Temesvár, Szatmár, Kassa, Pécs, Újpest, Pápa, Fehértemplom, Arad stb. városokat. Mindez külön anyagi megterhelés nélkül jár, mert az aszfalt nem kerül többre, mint bármely más burkolat anyag, mely poros, sarképző, egészségtelen és nehezen tartható tisztán. A mely utcában aszfaltburkolat készült, a boltok keresettek, a házak értéke növekszik és ezért vidéki városaink sorban sietnek utcáik aszfaltburkolattal való ellátásával.

Ezen országiszerte általánosan elismert körülménnyel fogva irányítottak tisztelt olvasáink figyelmét ezen jeles társulatra, mely fellépése által nagy érdemeket szerzett magának. Mert az ő munkásságának köszönhető, hogy vidéki városaink legtöbbje szépült, kellemessé és lakályossá vált, mivel modern, szép, tiszta és egészséges burkolatokat voltak képesek kiépíteni minden nagyobb költség nélkül.

Közgazdagságilag pedig nagy jelentőségű, hogy a mindezért fizetendő pénz hazai munkakerő istápolására fordítatik, nem vándorol külföldre, hennan soha vissza nem kerül. Minden egyes aszfaltozott vidéki városban élő szobrot állított magának ezen derek vállalat.

Kívánjuk, hogy vidéki városaink bizalmát továbbra is megtudja tartani s hogy működésének 20 évi fordulójára alkalmával elért eredmények csak kezdetét képezzék további sikerek hosszú láncolatának.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula.
Nyomatott Vig Simon gyorsajtóján.

6264 szám.

tkvi 1898.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pancsovai kir. tszék mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán **Nikolics Alexa és Brunet** javára 53 frt tőke, ennek 1896. évi október hó 3-tól járó 6% kamata, 37 frt. 33 kr. eddigi, 7 frt 65 kr. jelenlegi s még felmerülő árverési költség kielégítése végett az 1881: LX. t.-cz. 144. §-a alapján és

146 §-a értelmében **Milítyev Tima** dolovai lakos ellen a dolovai 1566 sz. tkvben foglalt 1 d. 196 hrsz. 1 h. I. oszt. szántóra egészben 99 frt, 2. dülő 196 hrsz. 1 h. II. oszt. szántó egészben 120 frt, 3. dülő 196 hrsz. 1 hold II. oszt. szántó egészben 120 frt, 1. dülő 60 hrsz. 1 h. III. oszt. kaszáló egészben 58 frt, a dolovai 849 folyt. 2318 sz. tkvből felvett 229 sz. h. 760□-ól házhelyből Milítyev Timát illető 1/4-része 210 frt, 50 kr. becsárban az árverést elrendeli és azt, valamint a megállapított feltételeket ezennel közzhírre teszi.

A nyilvános árverés Dolova községében 1898. évi július hó 28-án d. e. 9 órakor fog megtartatni a következő egy a tkvi hivatalban mint a Dolova községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.

2. Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiáltási áron alul is fog eladatni.

3. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 9 frt 90 kr. 12 frt, 12 frt, 5 frt, 80 kr., 21 frt 05 kr. készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirokban a kiküldött kezeihez letenni.

Pancsován, kir. tszék tkvi oszt. 1898. évi márczius hó 26-án.

Medzihradszky,
kt. bír.

4500 sz.

tk. 1898.

Árverési hirdetményi kivonat.

A pancsovai kir. tszék mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán **Mutavcsics Paja** pancsovai lakos javára 40 frt tőke, ennek 1897. évi márczius hó 25-től járó 6% kamata, 18 frt, 20 kr. eddigi 7 frt, 65 kr. jelenlegi s még felmerülő költség kielégítése végett és 1881. évi LX. t.-cz. 144. §-a alapján s 146 §-a értelmében néh. **Zsivanovics Zsika** hagyatéka ellen a Pancsován fekvő és a pancsovai 4468 sz. tkben foglalt 1 sor 9631 hely. 2 h. 818□-ól szántóra 397 frt, a pancsovai 4469 sz. tkvben 1 sor 9630/b hely. 1171□-ól szántó 116 frt, becsárban az árverést elrendeli s azt valamint a megállapított feltételeket ezenel közzhírre teszi.

A nyilvános árverés a kir. tszék tkvi hatóság hivatalos helyiségében 1898. évi július hó 26-án d. e. 9 órakor fog megtartatni a következő egy a tkvi hivatalban mint a Pancsova városban kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

1. Kikiáltási ár a becsár.

2. Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiáltási áron alul is fog eladatni.

3. Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 39 frt, 70 kr. 11 frt, 60 kr. készpénzben vagy ovadékképpen értékpapirokban a kiküldött kezeihez letenni.

Pancsován a kir. tszék tkvi hatósága 1898 évi márczius hó 4 napján.

Medzihradszky,
kt. bír.

Clayton & Shuttleworth
Václav-körút
63. sz.
mezőgazdasági gépek, aratók © Budapest
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobiles és gőzszéplőgépek készlettel
27/28 és 12/12-es gőz, továbbá járművek,
széplőgépek, székesszék, székesszék, székesszék,
kályvák, kaszáló- és aratógépek, borotvák, szénnyelők, kő-
kőlyukok, kaszáló- és aratógépek, borotvák, szénnyelők.

„CO. UMBIA” a legjobb sorvetőgépek, székesszék, székesszék, székesszék,
morszék, darabok, őrlő-malacok.

2 és 3 vacu ekek
gazdasági gépek

Egytelmes acél-ekek
és minden egyéb

Észleltetés díjazottak, kik a legújabb inginen és gépekben
kifutottak.